

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної

роботи

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія міжнародних відносин

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціалізація _____

(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова

(обов'язкова / за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2021 / 2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“_27_” _серпня_ 2021 року, протокол №_1_

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: к.і.н., доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки Дмитро ЧЕНЧИК

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від “_26_” _серпня_ 2021 року №_1_

Завідувач кафедри

(підпис)

Людмила НОВІКОВА
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо- професійної програми:

міжнародні відносини
назва освітньої програми

Гарант освітньо- професійної програми:

міжнародні відносини

(підпис)

Євгенія СОЛОВИХ
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково- методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “_26_” _серпня_ 2021 року №_1_

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня, спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», спеціалізації «Міжнародні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу «Історія міжнародних відносин» є формування у здобувачів сучасного бачення закономірностей розвитку дипломатичних відносин та військових конфліктів між ключовими акторами на світовій арені, що дозволяє виокремити різні історичні етапи існування різних систем (та регіональних підсистем) міжнародних відносин, починаючи від Вестфальської і до сучасної постбіполярної.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основним завданням вивчення дисципліни є: закріплення знань про визначальні тенденції розвитку історії міждержавних відносин з урахуванням різних чинників, а саме політичних, ідеологічних, економічних, соціальних, культурно-конфесійних і т.д., поєднання набутих фактичних знань з сучасними науковими теоріями та школами з дослідження міжнародних відносин. Згідно освітньої програми передбачається формування таких компетентностей.

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя;

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

1.3. Кількість кредитів 4 (д/в)

1.4. Загальна кількість годин 120 (д/в)

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
2-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
0 год.	год.
Самостійна робота	
56 год.	год.
у тому числі індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Програмні результати навчання:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН17. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

РН19. Аналізувати нормативно-правові документи, правильно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних відносин.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Міжнародні відносини на початку модерної доби: формування та розвиток Вестфальської системи

Тема 1. Вступ до історії міжнародних відносин. Створення та розвиток Вестфальської системи.

Зміст, мета й завдання курсу «Історія міжнародних відносин». Термінологія курсу. Держава як головний актор в системі міжнародних відносин. Критерії системності в історії міжнародних відносин. Дипломатія та війна як інструменти взаємодії держав на світовій арені. Ключові особливості розвитку міждержавних відносин в добу Античності та Середньовіччя. Проблема миру в політичній та філософській думці в XVI. Зародження міжнародного права та еволюція міжнародних відносин на початку XVII ст. Причини, етапи та цілі 30-річної війни. Міжнародно-правові аспекти Мюнхенського та Оснабрюкського трактатів. Поразка імперської ідеї та послаблення ролі конфесійного чинника в міжнародних відносинах. Головні принципи Вестфальської моделі світу. Піднесення Франції та Швеції. Юридичне закріплення політичної роздробленості Німеччини. Встановлення відносно рівноваги в Європі. Розстановка сил та міжнародні відносини в Західній Європі другої половини XVII ст. Дипломатична боротьба навколо «іспанської спадщини». Колоніальні протиріччя європейських держав до початку XVIII ст. Турецький чинник в європейській політиці. Війна за «іспанську спадщину» 1701-1714 рр. та її геополітичні наслідки. Велика Північна війна

1700-1721 рр. та інтеграція Центрально-Східної Європи до Вестфальської системи. Головні пріоритети, союзи та конфлікти великих держав у 20-40-і рр. XVIII ст. Піднесення Великої Британії та Росії. Французька політика «Східного бар'єру». Франко-англійські стосунки. Піднесення Пруссії.

Тема 2. *Ерозія Вестфальської системи в другій половині XVIII – на початку XIX ст. Наполеонівські війни та їх наслідки.*

Дипломатична революція середини XVIII ст. та Семирічна війна. Загострення англо-французького колоніального суперництва. Австро-російське зближення. Характер стосунків Великої Британії з Росією, Австрією та Пруссією. Початок Семирічної війни. Другий Версальський договір та приєднання до нього Росії. Війна в Європі. Ізоляція Пруссії. «Родинний пакт» Іспанії та Франції 1761 р. Вихід Росії з війни та її зближення з Пруссією. Війна в колоніях. мирні договори. Дипломатія Катерини II та міжнародні відносини в Центрально-Східній Європі. Війна за незалежність у Північній Америці та її наслідки. «Система Шаузеля» та «дипломатія статус-кво» Людовика XVI. Зовнішня політика Австрії та Пруссії. Війна за Баварський спадок 1778- 1779 рр. Тешинський мир. Союз німецьких князів 1785 р. Загострення австро-пруських протиріч. Відновлення англо-голландського союзу. Криза французької дипломатії. Політика Парижа, Лондона та Берліна щодо Росії напередодні Великої Французької революції. Велика Французька революція й міжнародні відносини в 1789-1799 рр. Виникнення у Франції держави нового типу. Демократизація і націоналізація зовнішньої політики та її головні принципи. Наполеонівські війни 1800--1815 рр. Антинаполеонівські коаліції та континентальна блокада. Тільзітський мир та причини погіршення російсько-французьких стосунків. Поразка в Росії. «Битва народів» під Лейпцігом. Шомонський трактат 1814 р. Зречення Наполеона. Перший Паризький договір. «Сто днів». Остаточна реставрація Бурбонів. Другий Паризький договір 1815 р. Четверний союз. Історичне значення Наполеонівської епохи.

Розділ 2. Віденська система у «Довгому XIX ст.» та її крах в умовах Першої світової війни.

Тема 3. *«Система Меттерніха» та зовнішньополітична стратегія великих держав до середини XIX ст. «Весна народів та її наслідки».*

Епоха конгресів та «система Меттерніха». Віденський конгрес 1814-1815 рр. Принципи легітимізму та «європейський концерт». Територіальні та національні питання (німецьке, польсько-саксонське, італійське, швейцарське, бельгійське, скандинавське). Положення про дипломатичні ранги. Карлсбадські постанови 1819 р. Інтервенціонізм («система Меттерніха»). Революції в Неаполі та П'ємонті й рішення Троппау-Лайбахського конгресу 1820-1821 рр. Веронський конгрес 1822 р. й придушення Іспанської революції. Зовнішньополітичні пріоритети великих держав у 1820-1840-і рр. та еволюція Віденської системи. Засади британської зовнішньої політики. Цілі Російської імперії на міжнародній арені. Австро-пруський антагонізм. Зовнішня політика Франції у 1820-ті рр. Революції 1830-1831 рр. та «європейський концерт». Англо-французькі стосунки 1841-1846 рр. Польське питання у міжнародних відносинах 1830-1840-х рр. Східне питання у 20-40-х рр. XIX ст. «Весна народів» та її наслідки для міжнародних відносин. Кримська війна 1853(1854)-1856 рр. Паризький конгрес 1856 р. Нейтралізація Чорного моря і втрата Росією статусу великої держави.

Тема 4. *Трансформація Віденської системи після Кримської війни: Франкфуртсько-Берлінський порядок та «Східне питання».*

Паризький (Кримський) порядок 1856-1871 рр. Перехід Великої Британії до «блискучої ізоляції». Зовнішня політика Наполеона III. Дипломатія О. М. Горчакова. Російсько-французьке зближення. «Принцип національностей». Італійське питання і франко-

австрійський конфлікт. Об'єднання Італії. Боротьба Австрії та Пруссії за гегемонію в Німецькому союзі. Митний союз 1853 р. Великогерманський та малогерманський проекти об'єднання. Австро-пруська війна 1866 р. Трансформація Імперії Габсбургів в дуалістичну монархію. Загострення франко-пруських стосунків наприкінці 1860-х рр. «Емська дипеша». Франко-німецька війна 1870-1871 рр. Утворення Германської імперії. Франкфуртський мир 1871 р. Анексія Ельзасу та Лотарингії II Рейхом. Східне питання у 1856-1871 рр. Головні принципи зовнішньої політики Бісмарка. Realpolitik. Союз трьох імператорів. Вільгельм II й відставка Бісмарка. Російсько-французьке зближення. Російсько-французький союз та його основні аспекти. Зародження англо-німецького антагонізму. Перехід Німеччини до «світової політики». Східна криза 1875-1878 рр. та «великі ідеї» на Балканах. Антиосманські повстання в Герцеговині, Боснії та Болгарії: реакція Росії та західних держав. Російсько-турецька війна 1877-1878 рр. Сан-Стефанський договір. Ставлення до нього «європейського концерта» та балканських країн Берлінський конгрес 1878 р.

Тема 5. *Епоха імперіалізму та формування вузла протиріч на світовій арені у кінці XIX – на початку XX ст. Перша світова війна.*

Завершення колоніального поділу світу та сфер впливу в Азії (остання третина XIX ст.). «Новий імперіалізм». Перші війни за поділ світу й блокове протистояння в Європі. Загострення міжімперіалістичних протиріч на межі XIX-XX ст. Іспано-американська війна 1898 р. Перетворення США на світову державу. Німецька експансія на Тихому океані. Англо-бурська війна 1899-1902 рр.: причини, головні етапи та наслідки. Відхід Великої Британії від «блискучої ізоляції». Англо-японський договір 1902 р. Утворення англо-французької Антанти. Російсько-японська війна 1904-1905 рр. Перетворення Японії на світову потугу. Англо-російська конвенція 1907 р. й координація політики країн Антанти щодо Ірану. Гонка озброєнь та спроба її обмеження. Гаазькі конференції 1899 та 1907 рр. Італія між Троїстим союзом та Антантою. Місія Холдена і загострення англо-німецьких стосунків. Франко-німецьке протиріччя. Міжнародні відносини на Далекому Сході та в «пороховому погребі Європи» напередодні Першої світової війни. Сараєвське вбивство: реакція центральних держав країн Антанти. Липнева криза. Проблема відповідальності за розв'язання Першої світової війни. Розв'язання війни на Балканах. Оголошення війни Францією та Великою Британією. Втягування в конфлікт інших держав світу. Військові кампанії 1914 – 1917 рр. та їх наслідки. Вступ у війну США. Революція в Росії та «декрет про мир». «14 пунктів» Вудро Вільсона. Військове виснаження Німеччини. Вихід з війни Болгарії, Туреччини та Австро-Угорщини. Виникнення нових держав у Центральній Європі. Комп'єнське перемир'я. Геополітичні наслідки Першої світової війни.

Розділ 3. Версальсько-Вашингтонська система та Друга світова війна у 1918 – 1945 рр.

Тема 6. *Міжнародні відносини у кінці 1910-х та у 1920 рр.: у пошуках миру.*

Паризька конференція та Версальський порядок. Плани переможців. Російське та китайське питання. Заснування Ліги націй. Мандатна система. Умови Версальського договору з Німеччиною. Договори з європейськими союзниками Німеччини. Мала Антанта й формування нової системи союзів Франції в Європі. Севрський договір. Греко-турецька війна 1919-1921 рр. та її наслідки. Лозаннська конференція 1922-1923 рр. Відмова американського конгресу від ратифікації Версальського договору й повернення США до політики ізоляціонізму. Причини хиткості Версальського порядку. Вашингтонська конференція та повоєнне урегулювання у Східній Азії. Особливості повоєнної багатополлярності. Прихід фашистів до влади в Італії. Пріоритети зовнішньої політики Муссоліні. Міжнародні борги та репарації. Проблема економічної відбудови Європи. Загострення німецького питання. Рурська криза 1923 р. План Дауеса. Женевський протокол 1924 р. Міжнародне визнання СРСР.

Локарнська конференція. Вступ Німеччини до Ліги націй. Франко-німецьке суперництво та спроби поширення «досвіду Локарно» на іншій частині Європи. Радянсько-німецький договір 1926 р. про дружбу й нейтралітет. Пакт Бріана - Келлога та приєднання до нього СРСР.

Тема 7. *«Велика депресія» та ерозія Версальско-Вашингтонської системи у 1930-ті рр.*

Вплив світової економічної кризи на міжнародні відносини. «Мораторій Гувера» та план Янга. Проблема роззброєння та колективної безпеки. Ситуація в Східній Азії на початку 1930-х рр. Окупація Маньчжурії Квантунською армією. Китайське питання в Лізі націй. Політика СРСР щодо конфлікту на Далекому Сході. «Доктрина Стімсона». Утворення Маньчжоу-Го. Місія Літтона. Вихід Японії з Ліги націй. Відновлення японської експансії в Китаї. Вихід Токіо з договору П'яти держав. Переговори про «тихоокеанський пакт». Початок китайсько-японської війни. Прихід до влади Гітлера та геополітична програма німецького націонал-соціалізму. Поразка планів роззброєння. Вихід Німеччини з Ліги націй. Зовнішньополітичні аспекти «Нового курсу» США та закон про нейтралітет. Італо-ефіопська війна 1935-1936 рр. й Ліга націй. Морська угода Великої Британії і Німеччини. Міжнародні аспекти громадянської війни в Іспанії. Вісь Берлін - Рим - Токіо. Антикомінтерновський пакт. Становлення доктрини і політики «умиротворення агресора». Аншлюс Австрії і реакція великих держав. «Джентльменська угода» 1938 р. Судетське питання. Вереснева криза і Мюнхенська конференція 1938 р. Розчленування Чехословаччини. Перехід Англії та Франції до «політики гарантій». Агресія Італії проти Албанії. План «Вайс». «Сталевий пакт». Покращення німецько-радянських стосунків. Англо- франко-радянські переговори в Москві 1939 р. Пакт Молотова - Ріббентропа.

Тема 8. *Міжнародні відносини в умовах «Другої світової війни».*

Проблема відповідальності за розв'язання Другої світової війни. Європейська фаза війни (1939-1941 рр.). «Новий порядок» в Європі. Напад Німеччини на СРСР та формування антигітлерівської коаліції. Радянсько-британське партнерство в 1941 р. Атлантична хартія. Московська конференція 1941 р. Вступ США у війну. Декларація Об'єднаних націй. Візит А. Ідена до Москви. Візит В. М. Молотова у Лондон та Вашингтон. Візит У. Черчілля в Москву. Проблема Другого фронту в міжсоюзницьких стосунках. Сталінградська та Курська битви - докорінний перелом у війні. Висадка англо-американських союзників у Північній Африці. Касабланська та Вашингтонська конференції. Капітуляція Італії та реакція Німеччини. «Вільна Франція». Французький комітет національного визволення. Московська конференція міністрів закордонних справ «великої трійки». Тегеранська конференція. Відкриття Другого фронту в Європі. Радянсько-польські стосунки й «катынська справа». Західні держави й питання про Східну Європу. «Відсоткова угода» між Сталіним та Черчіллем. Конференції в Бреттон-Вудсі та Думбартон-Оксі. Ялтинська (Кримська) конференція. Капітуляція Третього Рейху. Чотирьохстороння окупація Німеччини та Австрії. Заснування Організації Об'єднаних Націй. Постдамська (Берлінська) конференція. Початок «атомної» дипломатії. Приєднання СРСР до антияпонської коаліції. Атомні бомбардування Хіросіми та Нагасакі. Вступ СРСР у війну з Японією. Радянсько-китайський договір про дружбу і союз 1945 р. Капітуляція Японії. Геополітичні наслідки Другої світової війни.

Розділ 4. Ялтинсько-Потсдамська система в умовах «холодної війни» у 1945 - 1991 рр.

Тема 9. *Початок «холодної війни» та балансування на грані атомного конфлікту у 1945 – 1962 рр.*

Гене́за «холодної війни». Повоєнні зовнішньополітичні розрахунки СРСР та США. Виникнення терміну «холодна війна». Створення системи ООН та особливості її функціонування в умовах «холодної війни». «Рада міністрів закордонних справ та

розмежування сфер впливу в Європі. Іранська криза 1945-1946 рр. Зародження «концепції стримування». «Довга телеграма» Дж. Кеннана. Фултонська промова У. Черчілля та реакція Й. Сталіна. Паризька конференція 1946 р. Мирні договори з союзниками Німеччини. Англо-французьке зближення. Дюнкеркський договір. Доктрина Трумена. План Маршалла. «Пакт Ріо» й утворення Організації американських держав. Західний союз. Загострення німецького питання. Перша Берлінська криза. Вашингтонська конференція й утворення НАТО. Поширення біполярного протистояння на Східну Азію. Розкол Кореї. Проголошення КНР і розкол Китаю. Ліквідація атомної монополії США. Оформлення біполярної системи та балансування на межі війни. Ідеологізація міжнародних відносин. Корейська війна 1950-1953 рр. та її міжнародні наслідки. Договір АНЗЮС. Американо-японський союзний договір. Початок західноєвропейської інтеграції. Вступ до НАТО Греції та Туреччини. «План Плевена». Боннський договір 1952 р. Берлінська конференція «великої четвірки» 1954 р. Західноєвропейський союз. Інтеграція ФРН до НАТО. Організація Варшавського договору. Женевський саміт 1955 р. Урегулювання австрійської проблеми. Радянська програма «мирного співіснування». Політика Москви щодо країн Східної Європи. Формування Ради економічної взаємодопомоги та Організації Варшавського договору. Становище на Близькому Сході. Багдадський пакт. Суецька криза 1956 р. Доктрина Айзенговера. Близькосхідна криза 1958 р. Тайванська проблема. Утворення ЄЕС. Доктрина Гальштейна. Друга Берлінська криза. Радянсько-американські відносини на межі 1950-1960-х рр. Гонка озброєнь. Доктрина «гнучкого реагування». Кубинська революція 1959 р. «Союз заради прогресу». Карибська криза 1962 р. та її міжнародні наслідки. Проблеми деколонізації.

Тема 10. Розмивання біполярної системи у 1960-ті рр.

Модернізація зовнішньополітичних установок СРСР та США. Доктрини «гнучкого реагування» і «взаємного гарантованого знищення». Договір про обмеження випробування ядерної зброї 1963 р. Радянсько-китайський конфлікт. Доктрина Джонсона. Війна США в Індокитаї. АСЕАН та АНЗЮС. Зовнішня політика Ш. де Голля й вихід Франції з воєнної організації НАТО. Радянсько-французьке зближення. «Шестиденна війна» 1967 р. на Близькому Сході. Міжнародні договори про демілітаризацію космічного простору та нерозповсюдження ядерної зброї. «Празька весна» і «доктрина Брежнєва». «Гуамська доктрина» Р. Ніксона. «Нова східна політика» В. Брандта.

Тема 11. Міжнародна розрядка у 1970-ті рр. Гельсінські угоди 1975 р.

Нормалізація стосунків КНР зі США та Японією. Воєнно-стратегічний паритет між СРСР та США. Радянсько-американський діалог у першій половині 1970-х рр. Договори ОСО-1 і ПРО. Паризькі угоди 1973 р. та об'єднання В'єтнаму. Війна «Йом кіпур». «Човникова» дипломатія Г. Кісінджера. Кіпрська проблема. Нарада з безпеки та співробітництва в Європі. Гельсінський процес у другій половині 1970-х рр. Тихоокеанська доктрина Дж. Форда. Загострення радянсько-американських стосунків за адміністрації Дж. Картера. Кемп-Девідська угода. Договір ОСО-1. Саморозпуск СЕАТО. Китайсько-в'єтнамська війна 1979 р. Ірано-американський конфлікт і саморозпуск СЕНТО. Регіональні конфлікти в Азії, Африці та Латинській Америці. Рух неприєднання.

Тема 12. «Друга холодна війна» та розпад Ялтинсько-Потсдамської системи у 1980-1991 рр.

Вторгнення СРСР до Афганістану. Зрив політики розрядки: причини та наслідки. Зовнішньополітичні стратегії СРСР та США. Доктрина Дж. Картера. Афганське питання в міжнародних відносинах. Фолклендська криза. Центральаноамериканський конфлікт та його інтернаціоналізація. Інтервенція США до Гренади. Питання «євrorакет» в стосунках між Сходом та Заходом. Стратегічна оборонна ініціатива Р. Рейгана й посилення гонки озброєнь. Політика «рівновідстороненості» КНР. Трансформація расистських режимів у Південній Родезії та ПАР. Проголошення незалежності Зімбабве та Намібії. Завершення процесу

деколонізації. «Нове політичне мислення» в СРСР. Радянсько-американські саміти 1985-1988 рр. Договір про РСМД. Урегулювання афганської проблеми. Віденська зустріч НБСЄ. Нормалізація радянсько-китайських стосунків. «Доктрина невтручання» М. С. Горбачова. Антикомуністичні революції в країнах Східної Європи. Падіння Берлінського муру. Зустріч М. С. Горбачова та Дж. Буша-ст. на Мальті. Об'єднання Німеччини. Паризька «Хартія для нової Європи». Операція «Буря в пустелі» та її наслідки. Розпад РЕВ та ОВД. Договір СНО-1. Самознищення СРСР й утворення Співдружності Незалежних Держав. Розвал СФРЮ. Крах Ялтинсько-Потсдамської системи.

Розділ 5. Постбіполярна система міжнародних відносин у кінці XX – на початку XXI ст.

Тема 13. Брюссельсько-Вашингтонський порядок та його ерозія на початку XXI ст.

Стратегія та зовнішньополітична діяльність США за часів адміністрацій Дж. Буша старшого, Б. Клінтона, Дж. Буша молодшого, Б. Обама, Д. Трампа та Дж. Байдена. Західноєвропейські країни в системі міжнародних відносин в кінці XX – на початку XXI ст. Наслідки «оксамитових революцій» в країнах Центрально-Східної Європи: геополітичні зміни. Балканські війни в 1990-х рр. на території колишньої СФРЮ та їх міжнародні наслідки. Зростання загрози міжнародного тероризму в кінці XX – на початку XXI ст.: атака «Аль-каїди» 11 вересня 2001 р. у Нью-Йорку та її наслідки. Режим Талібану в Афганістані та операція «Нескорена свобода». Залучення НАТО до афганської кампанії. Іракська проблема та операція «Свобода Іраку»: міжнародні наслідки. «Арабська весна» та повалення режимів в Х. Мубарака в Єгипті, М. Кадаффі в Лівії. Початок громадянської війни в Сирії та інтернаціоналізація конфлікту. Іранська ядерна програма: амбіції Тегерану та боротьба за нерозповсюдження ядерної зброї. Угода 2015 р. та причини її невдачі. Грецька боргова та міграційна кризи в Європі середині 2010-х рр. Близькосхідне питання в кінці XX – на початку XXI ст.: загострення протистояння. Утворення ІДІЛ та військові операції проти неї. Міжамериканські відносини у кінці XX – на початку XXI ст. Африканські країни в системі міжнародних відносин: проблеми подальшої модернізації. Збройні конфлікти в Африці та їх міжнародні наслідки. Геноцид в Руанді. Проблема міжнародного піратства. Взаємовідносини між країнами СНД у 1990-х рр. Розгортання конфліктів на теренах колишнього СРСР та спроби їх врегулювання: Придністров'я, Нагорний Карабах, Абхазія, Південна Осетія, Чечня та громадянська війна в Таджикистані. Російсько-грузинська війна 2008 р. Україна в системі міжнародних відносин в кінці XX – на початку XXI ст. Анексія Криму та російська збройна агресія на Сході України: міжнародні аспекти у 2014 – 2021 рр.

Тема 14. Економічний злет Китаю та міжнародні відносини у Азійсько-Тихоокеанському регіоні у 1991 – 2020 рр.

Ключові пріоритети китайської зовнішньої політики за часів Цзянь Цземіня, Ху Цзіньтао та Сі Дзіньпіня. Концепція «Одна країна – дві системи» та передача Гонконга від Великої Британії Китаю. Проект «Один пояс – один шлях» нового шовкового шляху та його реалізація після 2013 р. Економічна модель взаємовідносин Пекіну з країнами Азії, Африки та Латинської Америки. Проблеми Тайваню та Тибету у зовнішній політиці Китаю та інших країн. Територіальні суперечки та конфлікти в Південній та Південно-Східній Азії та у Південно-Китайському морі. Випробування атомної зброї Індією та Пакистаном: зміни балансу в регіональній системі міжнародних відносин. Каргільська війна та індо-пакистанське протистояння 2001 р. Взаємовідносини у трикутнику Китай-Пакистан-Індія. Проблеми регіональної безпеки в контексті атомної програми КНДР. Зовнішня політика Південної Кореї та Японії. Стратегія взаємовідносин США з країнами регіону.

Тема 15. Протекціонізм та економічна інтеграція як чинники міжнародних відносин у 1991 – 2020 рр.

Передумови інтеграційних процесів: Основні етапи інтеграційного процесу та їх характерні риси: Співвідношення понять "інтеграція", "інтернаціоналізація", "глобалізація" і "міжнародне співробітництво". Інтеграційні процеси в Європі: від Європейських Співтовариств до Європейського Союзу. Маастрихтський договір та утворення ЄС. Проблема розширення ЄС на Схід на початку 1990-х рр.: копенгагенські критерії та Велике розширення ЄС та НАТО. ЄС як глобальний та регіональний гравець: особливості спільної зовнішньої та безпекової політики. Двосторонні угоди про вільну торгівлю. Взаємовідносини України та ЄС: від угоди про партнерство та співробітництво до Угоди про асоціацію. Торгівельні суперечки між США та ЄС. Енергетика як зовнішньополітичний інструмент. Нафтогазовий сектор в зовнішньополітичній діяльності Росії.

Історія розвитку інтеграційних процесів у Латинській Америці. Головні інтеграційні об'єднання: Андське співтовариство, Латиноамериканська асоціація інтеграції, Об'єднаний ринок країн Південного конуса (МЕРКОСУР). Інтеграційні процеси в Північній Америці: від Північноамериканської угоди про зону вільної торгівлі (НАФТА) до Договору ЮСМКА. Проекти Загальноамериканської зони вільної торгівлі (ФТАА) та Транстихоокеанського партнерства: причини провалу.

Внутрішні передумови інтеграції в країнах Південно-східної Азії (політичні режими й економічні моделі). Угода АСЕАН та напрями інтеграційних процесів. Міжрегіональне співробітництво країн АСЕАН із країнами Східної Азії: моделі АСЕАН +1, АСЕАН + 3. Форум Азіатсько-тихоокеанського економічного співробітництва: мета та пріоритети діяльності. Південно-азіатська асоціація регіонального співробітництва (СААРК). Історико-культурні й політичні передумови міжарабського співробітництва. Концепції арабської інтеграції спроби їх реалізації та причини невдач. Рада по співробітництву арабських держав Перської затоки (РСАДПЗ).

Посилення протекціоністських поглядів Вашингтону під час президенства Д. Трампа: торгівельні та тарифні війни з КНР. Угода про регіональне всебічне економічне партнерство.

Основні підходи до економічного розвитку Чорного континенту наприкінці ХХ століття. Африканський Союз (2001) та його цілі. Програма "Нове партнерство в ім'я розвитку Африки" (НЕПАД): Інтеграційні проекти країн Західної й Центральної Африки: Економічне співтовариство країн Західної Африки (ЕКОВАС), Економічне співтовариство держав Центральної Африки (СЕЕАК), Східноафриканське співтовариство, Південноафриканське співтовариство розвитку (САДК). Нерівномірність розвитку та проблеми економічних взаємовідносин африканських країн.

Тема 16. Міжнародні організації в системі міжнародних відносин на сучасному етапі.

МДО як актор в системі міжнародних відносин в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. ООН та система спеціалізованих МДО в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.: проблеми ефективності. Декларація тисячоліття та цілі сталого розвитку. Сучасні проблеми та виклики в діяльності ООН. Кліматичний вимір та Паризька угода 2015 р.

Рада Європи в умовах поглиблення інтеграційних процесів в Європі: розширення на Схід та посилення міжнародно-правового та культурного співробітництва в кінці ХХ ст. Європейська конвенція з прав людини і основоположних свобод та діяльність Європейського суду з прав людини. Інституційні проблеми Ради Європи після 2014 р. та спроби їх вирішення.

НАТО після завершення «холодної війни». Проблема розширення НАТО на схід Європи: Програма «Партнерство заради миру». НАТО після 11 вересня 2001 р.: механізми залучення до операції в Афганістані та еволюція діяльності. Взаємовідносини Україна – НАТО.

Інституціоналізація гельсінського процесу та формування ОБСЄ. Стамбульський саміт 1999 р. та його рішення: Хартія європейської безпеки. ОБСЄ та спроби врегулювання російсько-українського конфлікту.

Військові злочини та проблема покарання військових злочинців. Різанина в Сребрениці та її наслідки. Міжнародний трибунал для колишньої Югославії та його діяльність. Римський статут та Міжнародний кримінальний суд.

Вашингтонський консенсус та діяльність МВФ та Всесвітнього банку. Всесвітня торгова організація в системі міжнародних відносин. ОПЕК та енергетичний фактор на міжнародній арені.

Шанхайська організація співробітництва: мета та напрями діяльності.

Африканський союз в субрегіональній системі міжнародних відносин в Африці.

Неурядовий сектор міжнародних організацій та його вплив на міжнародні відносини на сучасному етапі.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Міжнародні відносини на початку модерної доби: формування та розвиток Вестфальської системи												
Тема 1. Вступ до історії міжнародних відносин. Вестфальська система та її особливості до середини XVIII ст..	6	2				4						
Тема 2. Ерозія Вестфальської системи в другій половині XVIII – на початку XIX ст. Наполеонівські війни та їх наслідки.	10	2	4			4						
Разом за розділом 1	16	4	4			8						
Розділ 2. Віденська система у «Довгому XIX ст.» та її крах в умовах Першої світової війни.												
Тема 3. Система Меттерніха та зовнішньополітична стратегія великих держав до середини XIX ст. «Весна народів та її наслідки».	6	2	2			2						
Тема 4. Трансформація Віденської системи після Кримської війни: Франкфуртсько-Берлінський порядок та «Східне питання».	6	2	2			2						
Тема 5. Епоха імперіалізму та формування вузла протиріч на світовій арені у кінці XIX – на початку XX ст. Перша світова війна.	8	2	2			4						
Разом за розділом 2	20	6	6			8						
Розділ 3. Версальсько-Вашингтонська система та Друга світова війна у 1918 – 1945 рр.												
Тема 6. Міжнародні відносини у кінці 1910-х та у 1920 рр.: у пошуках миру.	6	2	2			2						
Тема 7. «Велика депресія» та ерозія Версальсько-Вашингтонської системи у 1930-ті рр.	8	2	2			4						
Тема 8. Міжнародні відносини в умовах «Другої світової війни».	6	2				4						
Разом за розділом 3	20	6	4			10						

Розділ 4 Ялтинсько-Потсдамська система в умовах «холодної війни» у 1945 - 1991 рр.												
Тема 9. Початок «холодної війни» та балансування на грані атомного конфлікту у 1945 – 1962 рр.	8	2	2			4						
Тема 10. Розмивання біполярної системи у 1960-ті рр.	8	2	4			2						
Тема 11. Міжнародна розрядка у 1970-ті рр. Гельсінські угоди 1975 р.	8	2	2			4						
Тема 12. «Друга холодна війна» та розпад Ялтинсько-Потсдамської системи у 1980-1991 рр.	6	2				4						
Разом за розділом 4	32	8	8			14						
Розділ 5 Постбіполярна система міжнародних відносин у кінці XX – на початку XXI ст.												
Тема 13. Брюссельсько-Вашингтонський порядок та його ерозія на початку XXI ст.	12	2	6			4						
Тема 14. Економічний злет Китаю та міжнародні відносини у Азійсько-Тихоокеанському регіоні у 1991 – 2020 рр.	8	2	2			4						
Тема 15. Протекціонізм та економічна інтеграція як чинники міжнародних відносин у 1991- 2020 рр.	6	2				4						
Тема 16. Міжнародні організації в системі міжнародних відносин на сучасному етапі.	6	2	2			4						
Разом за розділом 5	32	8	8			16						
Усього годин	120	32	32			56						

4. Теми семінарських занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Розділ 1. Міжнародні відносини на початку модерної доби: формування та розвиток Вестфальської системи	
1	Філософсько-політична думка XVI – XVIII ст. щодо міждержавних відносин: погляди Н. Маккіавеллі, Е. Роттердамського та Г. Гроція.	2
2	Війна за незалежність США та міжнародні відносини.	2
	Розділ 2. Віденська система у «Довгому XIX ст.» та її крах в умовах Першої світової війни.	
3	Східне питання в XIX – на початку XX ст.	2
4	Колоніальна система та імперіалізм європейських держав в кінці XIX – на початку XX ст.	2
5	Міжнародні відносини в умовах Першої світової війни	2
	Розділ 3. Версальсько-Вашингтонська система та Друга світова війна у 1918 – 1945 рр.	
6	Німецька проблема та репараційне питання в 1919 – 1933 рр.	2
7	Ерозія Версальсько-Вашингтонської системи в кінці 1930-х рр.	2
	Розділ 4 Ялтинсько-Потсдамська система в умовах «холодної війни» у 1945 - 1991 рр.	
8	Німецька проблема в умовах «Холодної війни» у 1945 – 1962 рр.	2
9	Німецька проблема в другій половині 1960-х – наприкінці 1980-х рр.: від «Нової східної політики» до об'єднання Німеччини.	2
10	Близькосхідний конфлікт другій половині XX ст.	2

11	Азіатський вимір «Холодної війни»: конфлікти в Кореї та В'єтнамі.	2
	Розділ 5 Постбіполярна система міжнародних відносин у кінці XX – на початку XXI ст.	
12	Балканські війни кінця XX ст. та їх міжнародні наслідки.	2
13	Розпад СРСР та конфлікти на пострадянському просторі.	2
14	Загроза міжнародного тероризму в кінці XX – на початку XXI ст.: військові кампанії США у Афганістані та Іраку.	2
15	Проекти економічної інтеграції у Південній та Південно-Східній Азії.	2
16	Міжнародні організації та спроби врегулювання конфліктів – на початку XXI ст.	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. <i>Вступ до історії міжнародних відносин. Вестфальська система та її особливості до середини XVIII ст..</i> Опрацювання таких питань: - Причини, етапи та цілі 30- річної війни. - Зовнішня політика Франції за часів Людовика XIV. Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 1. - Веджвуд С. В. Тридцатилетняя война. М., 2012. 571 с. - Борисов Ю. В. Дипломатия Людовика XIV. М., 1991. 384 с.	4
2	Тема 2. <i>Ерозія Вестфальської системи в другій половині XVIII – на початку XIX ст. Наполеонівські війни та їх наслідки</i> Опрацювання таких питань: - Велика Французька революція й міжнародні відносини в 1789-1799 рр. - Велика Британія та антинаполеонівські коаліції: - Геополітичний вимір наполеонівської системи в Європі. Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 2. - дипломатия и международные процессы эпохи наполеоновских войн. М., 2012. 256 с. - Киссинджер Г. Дипломатия: Пер. с англ. М., 1997.	4
3	Тема 3. <i>Система Меттерніха» та зовнішньополітична стратегія великих держав до середини XIX ст. «Весна народів та її наслідки».</i> Опрацювання таких питань: - Священий союз та його діяльність. - Східне питання у 20-40-х рр. XIX ст. - Зовнішня політика Франції в першій половині XIX ст.: від наполеонівських війн до «весни народів». Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 3. - Чихачев, П. А. Великие державы и Восточный вопрос. М., 1970.	2

	- Russian-Ottoman borderlands: the Eastern question reconsidered / Ed. by Frary L.J., Kozelsky M. London, 2014. 376 p. - Киссинджер Г. Дипломатия: Пер. с англ. М., 1997. - Медяков А. С. История международных отношений в Новое время: Учебник для вузов. М., 2007.	
4	Тема 4. <i>Трансформація Віденської системи після Кримської війни: Франкфуртсько-Берлінський порядок та «Східне питання».</i> Опрацювання таких питань: - Об'єднання Італії: міжнародні аспекти. - Великогерманський та малогерманський проекти об'єднання Німеччини. Австро-пруська війна 1866 р. - Трансформація Імперії Габсбургів в дуалістичну монархію. Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 4. - Ревякин, А. В. История международных отношений в Новое время: Учебное пособие. М., 2004. - Киссинджер Г. Дипломатия: Пер. с англ. М., 1997. - Медяков А. С. История международных отношений в Новое время: Учебник для вузов. М., 2007.	2
5	Тема 5. <i>Епоха імперіалізму та формування вузла протиріч на світовій арені у кінці XIX – на початку XX ст. Перша світова війна.</i> Опрацювання таких питань: - Англо-бурська війна та її наслідки. - Іспансько-американська війна та її наслідки. - Формування військово-політичних блоків в Європі на початку XX ст. Таємна дипломатія європейських держав. Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 5. - Киссинджер Г. Дипломатия: Пер. с англ. М., 1997. - Ревякин, А. В. История международных отношений в Новое время: Учебное пособие. М., 2004. - Медяков А. С. История международных отношений в Новое время: Учебник для вузов. М., 2007.	4
6	Тема 6. <i>Міжнародні відносини у кінці 1910-х та у 1920 рр.: у пошуках миру.</i> Опрацювання таких питань: - Мирні угоди з союзниками Німеччини. - Зовнішня політика Франції й формування нової системи союзів Парижу на Сході Європи. - Генуєзька конференція 1922 р. та німецько-радянський договір в Раппало. - Проблема військових боргів у взаємовідносинах між США та країнами Західної Європи Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 6. - Нольфо Э. Ди История международных отношений. 1918 – 1999. М., 2004. - Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с.	2
7	Тема 7. <i>«Велика депресія» та ерозія Версальсько-Вашингтонської системи у 1930-ті рр.</i> Опрацювання таких питань: - Ситуація в Східній Азії на початку 1930-х рр. - Окупація Маньчжурії Квантунською армією та створення Маньчжоу-Го. - Місія Літтона. Вихід Японії з Ліги націй	4

	- Громадянська війна в Іспанії: фактори інтернаціоналізації конфлікту та позиція США та країн Західної Європи. Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 7. - Нольфо Э. Ди История международных отношений. 1918 – 1999. М., 2004. - Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с. - Малай В. В. Гражданская война в Испании 1936-1939 годов и Европа. Международные аспекты конфликта. М.: Изд-во «Наука», 2011 г. 290 с.	
8	Тема 8. <i>Міжнародні відносини в умовах «Другої світової війни».</i> Опрацювання таких питань: - Німецький «Новий порядок» в Європі: ключові риси. - Холокост: міжнародні аспекти та спроби протидії. - Франція на міжнародній арені в умовах Другої світової війни. - Угода в Бреттон-Вуді 1944 р. та її рішення. - Конференція в Сан-Франциско та формування ООН. Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 8. - Нольфо Э. Ди История международных отношений. 1918 – 1999. М., 2004. - Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с. - Bordo M., Eichengreen B. A Retrospective on the Bretton Woods system. Chicago, 1993. 692 p. - Советский Союз на международных конференциях периода Великой Отечественной Войны 1941-1945 гг. Т. 5. Конференция объединенных наций в Сан-Франциско (25 апреля - 26 июня 1945 г.). М., 1980. 722 с.	4
9	Тема 9. <i>Початок «холодної війни» та балансування на грані атомного конфлікту у 1945 – 1962 рр.</i> Опрацювання таких питань: - «Пакт Ріо» й утворення Організації американських держав. - Поширення біполярного протистояння на Східну Азію. Проголошення КНР і розкол Китаю. Тайванська проблема - Корейська війна 1950-1953 рр. та її міжнародні наслідки. - Договір АНЗЮС. - Зовнішня політика СРСР в умовах холодної війни: формування Ради економічної взаємодопомоги та Організації Варшавського договору. - Революція на Кубі: міжнародні наслідки. Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 9. - Нольфо Э. Ди История международных отношений. 1918 – 1999. М., 2004. - Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с. - Крушинський, В. Міжнародні відносини та світова політика: 1945 – 1980. К., 2007. - Киссинджер Г. Дипломатия: Пер. с англ. М., 1997.	4
10	Тема 10. <i>Розмивання біполярної системи у 1960-ті рр.</i> Опрацювання таких питань: - Проблеми деколонізації в 1960-ті роки. «Рік Африки» та його наслідки. - Рух неприєднання в системі міжнародних відносин у 1960-ті рр. - Зовнішня політика Франції за часів Де Голля. Вихід Франції з військової структури НАТО 1966 р. - Радянсько-китайські протиріччя. Конфлікт на о. Даманський.	2

	- Протистояння наддержав у космосі: програма «Апполон» США та Московська угода 1963 р. про заборону випробувань атомної зброї в трьох сферах. Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 10. - Нольфо Э. Ди История международных отношений. 1918 – 1999. М., 2004. - Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с. - Крушинський, В. Міжнародні відносини та світова політика: 1945 – 1980. К., 2007. - Киссинджер Г. Дипломатия: Пер. с англ. М., 1997.	
11	Тема 11 <i>Міжнародна розрядка у 1970-ті рр. Гельсінські угоди 1975 р.</i> Опрацювання таких питань: - Розпад Бреттон-вудської системи: причини та наслідки. - Нафтове ембарго ОПЕК та міжнародні наслідки. - Америко-китайські відносини в 1970-ті рр.: від дипломатії пінг-понга, візиту Р. Ніксона до встановлення дипломатичних відносин в 1979 р. - Китайсько-в'єтнамська війна 1979 р. - Ірано-американський конфлікт і саморозпуск СЕНТО. - Регіональні конфлікти в Африці в 1970-ті рр. Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 11. - Нольфо Э. Ди История международных отношений. 1918 – 1999. М., 2004. - Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с. - Крушинський, В. Міжнародні відносини та світова політика: 1945 – 1980. К., 2007. - Киссинджер Г. Дипломатия: Пер. с англ. М., 1997.	4
12	Тема 12 <i>«Друга холодна війна» та розпад Ялтинсько-Потсдамської системи у 1980-1991 рр.</i> Опрацювання таких питань: - Фолклендська криза та її наслідки - Військова операція США в Гранаді. - Подолання періоду євросклерозу: Єдиний європейський акт 1986 р. та його наслідки. - Рядянсько-американські зустрічі на найвищому рівні в другій половині 1980-х рр.: причини, результати та наслідки. - «Оксамитові революції» на сході Європи та їх геополітичні наслідки. - Паризька хартія для нової Європи: зміни зовнішньополітичних підходів ворогуючих сторін. Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 12. - Нольфо Э. Ди История международных отношений. 1918 – 1999. М., 2004. - Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с. - Киссинджер Г. Дипломатия: Пер. с англ. М., 1997. - Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції. К., 2006. - https://www.osce.org/ru/mc/39520	4
13	Тема 13. <i>Брюссельсько-Вашингтонський порядок та його ерозія на початку XXI ст.</i> Опрацювання таких питань: - «Арабська весна» та повалення режимів в Х. Мубарака в Єгипті, М. Кадаффі в Лівії: міжнародні аспекти. - Громадянська війна в Сирії та інтернаціоналізація конфлікту.	4

	- Іранська ядерна програма: амбіції Тегерану та боротьба за нерозповсюдження ядерної зброї. Угода 2015 р. та причини її невдачі. - Міграційна кризи в Європі середині 2010-х рр. - Друга конголезька війна та її наслідки. - Проблема піратства та загроза міжнародному транспортному сполученню на початку XXI ст. - Америко-українські відносини в 1991 – 2020 рр. Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 13. - The World Community and the Arab Spring. / Ed. by Çakmak C., Özçelik A. Palgrave Macmillan, 2019 - https://www.iaea.org/newscenter/focus/iran - https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/migration_en - ReynTjens F. The Great African War. Congo and Regional Geopolitics, 1996–2006. New York., 2009. 339 p. - https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20101000_piracy_ginkel_putt_en_intro.pdf - https://usa.mfa.gov.ua/ - https://ua.usembassy.gov/uk/	
14	Тема 14. <i>Економічний злет Китаю та міжнародні відносини у Азійсько-Тихоокеанському регіоні у 1991 – 2020 рр.</i> Опрацювання таких питань: - Концепція «Одна країна – дві системи» та передача Гонконга від Великої Британії Китаю. - Економічна модель взаємовідносин Пекіну з країнами Азії, Африки та Латинської Америки - Територіальні суперечки в Південно-китайському морі: історія та сучасний стан. Позиції сторін. - Зовнішньополітичні пріоритети Індії в кінці XX – на початку XXI ст. - Українсько-китайські відносини в кінці XX – на початку XXI ст. Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 14. - https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/ - Danner L. K. China's Grand Strategy: Contradictory Foreign Policy? Palgrave Macmillan, 2018. 296 p. - Turcsányi R.Q. Chinese Assertiveness in the South China Sea: Power Sources, Domestic Politics, and Reactive Foreign Policy. Springer International Publishing, 2018. 197 p. - https://mea.gov.in/	4
15	Тема 15. <i>Протекціонізм та економічна інтеграція як чинники міжнародних відносин у 1991-2020 рр.</i> Опрацювання таких питань: - Андське співтовариство та Латиноамериканська асоціація інтеграції в кінці XX – на початку XXI ст. - Зовнішньополітична стратегія США та проекти загальноамериканської зони вільної торгівлі (ФТАА) та Транстихоокеанського партнерства. - Південно-азійська асоціація регіонального співробітництва (СААРК). - Історико-культурні й політичні передумови міжарабського співробітництва. Концепції арабської інтеграції спроби їх реалізації та причини невдач. - Рада по співробітництву арабських держав Перської затоки (РСАДПЗ). - Інтеграційні проекти країн Західної й Центральної Африки: Економічне співтовариство країн Західної Африки (ЕКОВАС), Економічне співтовариство держав Центральної Африки (СЕЕАК).	4

	- Взаємовідносини України та ЄС: від угоди про партнерство та співробітництво до Угоди про асоціацію. Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 15. - Модели региональной интеграции: прошлое и настоящее: Учебное пособие / А.С. Манькин, А.В. Бородаев, А.В. Власов и др.; М.:, 2010. 628 с. - Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття: довідник./ склад. А. М. Круглашов, І. Озимок, Т. С. Астапенко, В. В. Руссу. Чернівці, 2010. 212 с. - https://eu-ua.kmu.gov.ua/analitika - https://www.saarc-sec.org/ - https://www.ecowas.int/	
16	Тема 16. <i>Міжнародні організації в системі міжнародних відносин на сучасному етапі.</i> Опрацювання таких питань: - Кліматичний вимір діяльності ООН та Паризька угода 2015 р. - Інституційні проблеми Ради Європи після 2014 р. та спроби їх вирішення. - ОБСЄ та спроби врегулювання російсько-українського конфлікту. - Міжнародний трибунал для колишньої Югославії та його діяльність. - Римський статут та діяльність Міжнародного кримінального суду. - Шанхайська організація співробітництва: мета та напрями діяльності. Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела: - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 16. - https://www.un.org/climatechange : - http://www.coe.int/ - https://www.osce.org/ru - https://www.icty.org/ - https://www.icc-cpi.int/resource-library/documents/rs-eng.pdf - https://www.icc-cpi.int/ - http://rus.sectesco.org/	4
	Разом	56

В результаті опрацювання завдань для самостійної роботи студент має обрати тему для творчого завдання (есе) до одного з розділів, затвердити остаточне формулювання у викладача та виконати його впродовж семестру (Однією з можливих тем є обрання окремого політичного діяча та аналіз його впливу на міжнародні відносини свого часу).

Для визначення рівня засвоєння матеріалу передбачається й проміжне тестування за розділами.

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання не передбачене навчальним планом.

7. Методи навчання

Таблиця 7.1. Відповідність методів навчання програмним результатам навчання

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН01.	Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку,	Пояснювально-інформаційний та репродуктивний	Оцінювання різних видів активності на

	еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин. .	методи: Лекція (PBL); пошук інформації для семінарів та самостійної роботи, поєднання репродуктивного, евристичного та дослідницького методів під час аудиторної та самостійної роботи (має продемонструвати вміння використовувати аналіз, синтез, індукцію та дедукцію при аналізі історії міжнародних відносин).	семінарських заняттях, аналітичної частини творчого завдання для самостійної роботи, тестування в системі Moodle, відповіді на письмовому екзамені.
PH17	Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.	Лекції, семінари (аналітичні доповіді, підготовка презентацій, рольові ігри з моделювання роботи міжнародних організацій та участі в роботі цих організацій представників різних держав, дослідження кейсів з історії міжнародних конференцій, підготовка наукової частини творчого завдання для самостійної роботи та презентація.	Оцінювання різних видів активності на семінарських заняттях, аналітичної частини творчого завдання для самостійної роботи, тестування в системі Moodle, відповіді на письмовому екзамені
PH19.	Аналізувати нормативно-правові документи, правильно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних відносин.	Лекції, семінари, робота в проектних командах, рольові ігри з моделювання роботи міжнародних організацій, дослідження кейсів з історії розвитку системи міжнародного права, підготовка презентацій ,	Оцінювання різних видів активності на семінарських заняттях, аналітичної частини творчого завдання для самостійної роботи,

			тестування в системі Moodle, відповіді на письмовому екзамені.
--	--	--	--

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись й інші види активностей здобувача:

- проходження дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь у міжнародних наукових та освітніх заходах (тренінги, конференції, семінари з історії міжнародних відносин з підготовкою доповіді, проєкту, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- розробка сценаріїв ігор з історії міжнародних відносин (настільні, комп'ютерні, застосунки для смартфонів тощо, що підтверджується демонстрацією проєктних матеріалів).

8. Методи контролю

Перевірка засвоєння тем, формування необхідних компетенцій та досягнення запланованих програмних результатів навчання здійснюється завдяки поточному (проміжному) контролю упродовж семестру та підсумковому під час проведення екзамену.

Поточний контроль передбачає оцінювання знань та різних видів активності здобувачів під час аудиторної та позааудиторної роботи. Аудиторний контроль спрямований на виявлення рівня підготовки та набуття необхідних знань та компетенцій та передбачає оцінювання результатів навчання під час семінарських занять та лекцій за такими видами:

- активність роботи здобувача під час лекцій (наприклад участь в бесіді), семінарських занять (підготовка доповідей, презентацій, виконання дослідницьких завдань під час розгляду окремих кейсів, участь в дискусіях та дебатах, моделювання та рольові ігри).
- контроль та оцінювання якості підготовки завдань для самостійної роботи здобувачів (творче завдання або тестування);
- оцінювання навичок спільної проектної роботи в командах та індивідуальної самостійної роботи (семінари та самостійна робота);
- перевірка рівня користування сучасним науковим доробком, застосуванням сучасних інформаційних та хмарних технологій (семінари та самостійна робота).

Загальна оцінка протягом семестру – **60 б.** За семінарські заняття – не більше **36 балів**, **12 балів** – проміжне тестування самостійної роботи, **12 балів** – перевірка самостійної роботи (у вигляді творчого завдання).

Підсумковий контроль під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за виконання екзаменаційних завдань – **40 балів**. Екзамен складається з двох частин: підсумкового тесту та письмової роботи. Тестування передбачає необхідність відповісти на 30 питань за 30 хв., максимальна кількість за тест – **20 б.** Під час письмової частини здобувачу буде необхідно відповісти на три питання (одне питання з розділу 1-2, **мах. 6 б.**, згідно критеріям оцінювання; друге питання стосується розділу 3-4, **мах. 6 б.**, згідно критеріям оцінювання, третє питання – до розділу 5, **мах. 7 б.** згідно критеріям оцінювання). Всього за письмову частину можна отримати **мах. 20 балів**. Після перевірки тестів та екзаменаційних робіт здобувач має право подати на апеляцію щодо підсумкової оцінки через систему дистанційного навчання (форум в курсі «Історія міжнародних відносин» в системі Moodle).

Таблиця 8.1

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Тестування онлайн до кожного розділу	За кожним розділом передбачається проміжне тестування (2*2*2*2*4 бали).	12
Робота на семінарських заняттях	За кожне семінарське заняття здобувачу, який продемонстрував всебічні знання з теми, показав уміння аналізувати й узагальнювати історичний матеріал, порівнювати, оцінювати, пояснювати історичні факти на основі здобутих із різних джерел знань, користуватися науковою термінологією, приймає активну участь під час різних видів аудиторної роботи як в командах, так і індивідуально.	3
	впевнене засвоєння теми, знання історичної хронології, уміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки, аналізувати історичний матеріал, проявляє активність під час різних видів аудиторної роботи, як в командах так і індивідуально.	2
	виставляється за часткове висвітлення змісту питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, мають місце окремі помилки, під час аудиторної роботи інколи проявляє активність як в командах, так і індивідуально.	1
Робота самостійними завданнями	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (творче завдання, есе, рецензія тощо) продемонстрував систематизовані знання матеріалу, вміє використовувати теоретичні підходи та аналітичні моделі, фахово обґрунтовує одержані результати; показує знання джерел та літератури.	12-9
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував знання матеріалу, окремі елементи аналітичних моделей та теоретичних підходів, вміє обґрунтовувати одержані результати; показує істотне знання джерел та літератури.	8-5
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував вибіркове знання матеріалу, окремих аналітичних моделей та теоретичних підходів, обґрунтування висновків потребує доопрацювання, знання джерел та літератури поверхневе.	4-1
Екзаменаційна робота	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на окреме питання (одне з трьох) продемонстрував систематизовані знання матеріалу, орієнтується в фахових дослідженнях, демонструє вміння аналізувати окремі кейси з історії міжнародних відносин, вміє обґрунтовувати причинно –наслідкові зв'язки, показує впевнене знання історичних джерел, дотичних до курсу. .	7-6
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді окреме питання (одне з трьох) продемонстрував часткове знання матеріалу, окремих фахових досліджень, вміє аналізувати історичні події на міжнародній арені; показує достатнє знання джерел дотичних до курсу..	5-4
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував вибіркове знання матеріалу, окремих аналітичних моделей та теоретичних підходів, обґрунтування висновків потребує доопрацювання, знання джерел та літератури поверхневе.	3-1
Підсумкове тестування	30 питань за 30 хвилин (по 4 питання до перших чотирьох розділів, 16 питань з п'ятого розділу). 1 питання - 0,66 б.	1 питання - 0,66 б. Всього max 20 б.0

УВАГА! У разі виявлення плагіату або інших видів академічної недоброчесності здобувач одержує нульову оцінку за відповідний вид завдань.

9. Схема нарахування балів

Поточне оцінювання роботи здобувачів на практичних заняттях та самостійної роботи																Всього	Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	60	40	100
3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	6	4	4	4			

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література Базова література

Дистанційний курс в системі електронного навчання «Moodle»:

<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5192>

1. Арон Р. Мир та війнам між націями / Пер. з фр. К., 2000.
2. Бжезінський Зб. Велика шахівниця. К., 2018. 288 с.
3. Вейс Г. История цивилизации. Т. 3: Новое время XIV – XIX вв. : Пер. с англ. М., 2000.
4. Винокуров В. И. История военной дипломатии. В 4-х т. М., 2011.
5. Всеобщая история дипломатии. М., 2009.
6. Гренвилл Дж. История XX в. Люди. События. Факты. М., 1999. 896 с.
7. Дебидур А. Дипломатическая история Европы. В 2-х т. М., 1994.
8. Дейвіс Н. Європа: історія. Київ: Основа, 2020. 1464 с.
9. Дюпюи Р. Э. Все войны мировой истории по Харперской энциклопедии военной истории. В 3-х кн. СПб., 2003-2004.
10. Дюрозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с.
11. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. 1991-2003. Анатова історична хроніка міжнародних відносин. К.: «Генеза», 2004. 613 с.
12. История международных отношений: основные этапы от древности до наших дней: Учебное пособие / Под ред. Г. В. Каменского, О.А. Колобова, Э. Г. Соловьева. М., 2007.
13. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки): навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім “Слово”, 2011. 632 с.
14. Киссинджер Г. Дипломатия: Пер. с англ. М., 1997.
15. Китай в XXI веке: глобализация интересов безопасности. М., 2007. 327 с.

16. Коппель О. Міжнародні системи та глобальний розвиток. К., 2004.
17. Коппель О. Міжнародні відносини ХХ століття. Навчальний посібник. К., 2019. 390 с.
18. Крушинський В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика / за ред. В. А. Манжолі. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.
19. Кузнецов Д.В.(сост.) Хрестоматия по истории международных отношений. В 5-и т. Благовещенск: БГПУ, 2013. 2287 с.
20. Ланцов С. А. История международных отношений. М., 2007.
21. МакНіл В. Піднесення Заходу: Історія людського суспільства. К., 2002.
22. Марущак М. Й. Історія дипломатії ХХ ст.: Курс лекцій. Львів, 2003.
23. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років: навчальний посібник. Київ: Ліра-К, 2007. 366 с.
24. Медяков А. С. История международных отношений в Новое время: Учебник для вузов. М., 2007.
25. Мельянцева В. А. Восток и Запад во втором тысячелетии: экономика, история, современность. М., 1996.
26. Мессенджер Ч. Энциклопедия войн XX века: Пер. с англ. М., 2000.
27. Мировые войны XX века: В 4-х кн. М., 2002.
28. Міжнародні системи та глобальний розвиток. К., 2014.
29. Нариси з історії дипломатії України К., 2001. 733 с.
30. Нольфо Э. Ди История международных отношений. 1918 – 1999. М., 2004.
31. Ревякин А. В. История международных отношений в Новое время: Учебное пособие. М., 2004.
32. Україна в міжнародних відносинах: енциклопедичний словник-довідник. Вип. 5 / ред. М. М. Варварцев. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2014. 331 с.
33. Чубарьян А. О. Европейская идея в истории: Проблемы войны и мира. М., 1987.
34. Ченчик Д. В. До витоків європейської інтеграції: Гаазький конгрес 1948 року і утворення Ради Європи // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. № 728: Історія. Х., 2006. Вип. 38. С. 186-195.
35. Ченчик Д. В. Позиция лейбористского правительства Великобритании в отношении «плана Шумана» // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Збірник наукових праць. Х., 2006. Вип. 8. С. 115-122.
36. Ченчик Д. В. Интеграция Болгарии в евроатлантические структуры: взгляд из Брюсселя и стран-участниц ЕС. // Дриновський збірник Софія, 2016. С. 321-336.
37. Шепелев М. А. Теорія міжнародних відносин: Підручник. К., 2004.
38. Шишов А. В. Россия и Япония: История великих конфликтов. М., 2001.
39. Ashworth L. M. A History of International Thought: From the origins of the modern state to academic international relations. New York - London. 2014
40. Buzan B., Little R. International Systems in World History. Oxford. 2000
41. Colin S. G. War, Peace and International Relations. An Introduction to Strategic History. New York, 2007.
42. Historiographical Investigations in International Relations. / Ed. by Schmidt B.C., Guilhot N. Palgrave Macmillan. 2019
43. Puchala D. J. Theory and History in International Relations. New York - London. 2003
44. Ringmar E. History of International Relations. A Non-European Perspective. Cambridge. 2019
45. Smith J. The United States and Latin America. A History of American Diplomacy, 1776–2000. New York - London. 2005.
46. Williamson D.G. War and Peace: International Relations 1878–1941. London. 2009.
47. Williams A. J. W., Hadfield A., Simon J. International History and International Relations. London, New York. 2012.

Допоміжна література

1. Ададуров В. «Наполеоніада» на сході Європи: Уявлення, проекти та діяльність уряду

- Франції щодо південно-західних окраїн Російської імперії на початку XIX століття. Львів, 2007.
2. Айрапетов О. Внешняя политика Российской империи, 1801 – 1914. М., 2006.
 3. Акимов Ю. Г. От межколониальных конфликтов к битве империй: англо-французское соперничество в Северной Америке в 1613–1713 годах. Изд. 2-е, перераб. и доп. Спб., 2005.
 4. Александр I, Наполеон и Балканы. М., 1997.
 5. Аникеев А. С. Как Тито от Сталина ушел: Югославия, СССР и США в начальный период «холодной войны» (1945 – 1957). М., 2002.
 6. Антохина-Маковченко В. И. Шарль де Голль и Советский Союз. М., 1990.
 7. Архенгольц И. В. История Семилетней войны. М., 2001.
 8. Африка: Региональные аспекты глобальных проблем. М., 1996.
 9. Ахмедова Л. Ш. Политика Англии в зоне Персидского залива в последней трети XIX – начале XX века (1870–1914). Спб., 2006.
 10. Ахтамзян А. А. Объединение Германии: Обстоятельства и последствия. Очерки. М., 2008.
 11. Баландин Р. К. Дипломатические поединки Сталина: От Пилсудского до Мао Цзедунa. М., 2004.
 12. Барышев А. Мировая политика и Организация Объединенных Наций. 1945 – 2009. М., 2009.
 13. Беляева М. П. Французская и имперская дипломатия в поисках мира: Из истории Вестфальского мирного конгресса (1644–1648). М., 2000.
 14. Безотосный В. М. Наполеоновские войны. М., 2010.
 15. Берге, И. Историческое недоразумение? «Холодная война» 1917 – 1980 гг. М., 1996.
 16. Ближневосточный конфликт: 1947 – 1967. В 2-х т. М., 2009.
 17. Блюш Ф. Людовик XIV: Пер. с фр. М., 1998.
 18. Богатуров, А. Д. История международных отношений. 1945 – 2008. М., 2010.
 19. Богатуров, Д. А. Великие державы на Тихом океане: История и теория международных отношений в Восточной Азии после Второй мировой войны. 1945 – 1995. М., 1997.
 20. Борисов Ю. В. Дипломатия Людовика XIV. М., 1991.
 21. Брехуненко В. Московська експансія: Переяславська рада 1654 року. К., 2005.
 22. Брендон П. Упадок и разрушение Британской империи. 1781–1997: Пер. с англ. М., 2010.
 23. Британская империя XIX – XX века: Люди, события, идеи. Челябинск, 1997.
 24. Бродель Ф. Время мира. М., 1992.
 25. Бутакова А. М. Опиумные войны: Обзор войн европейцев против Китая в 1840 – 1842, 1856 – 1858, 1859 и 1860 гг. М., 2002.
 26. Бутенина Н. В. Ленд-лиз: сделка века. М., 2004.
 27. В «пороховом погребе Европы»: 1878 – 1914. М., 2003.
 28. Век Екатерины II: Дела Балканские / Отв. ред. В. Н. Виноградов. М., 2000
 29. Великая Французская революция, империя Наполеона и Европа: Материалы международной научной конференции, посвященной памяти профессора В. Г. Ревуненкова. Спб., 2006.
 30. Великие императоры Европы: Наполеон I и Александр I. М., 2000.
 31. Версаль и новая Восточная Европа / Отв. ред. Р. П. Гришина, В. Л. Мальков. М., 1996.
 32. Веттинг Г. Н. С. Хрущев и Берлинский кризис 1958–1963 годов: Пер. с нем. М., 2003.
 33. Виноградов В. Н. Монархи, министры, дипломаты XIX – начала XX в.: политические портреты. Спб., 2002.
 34. Внешняя политика США в последней трети XIX в. Л., 1991.
 35. Война в Корее. Спб., 2000.
 36. Возгрин В. Е. Россия и европейские страны в годы Северной войны (история дипломатических отношений в 1697–1770 гг). Л., 1986.

37. Волковский Н. Л. История информационных войн. В 2-х ч. СПб., 2003.
38. Волокитина Т. В. Москва и Восточная Европа: Становление политических режимов советского типа, 1949 – 1953: Очерки истории / Т. В. Волокитина, Г. П. Мурашко, А. Ф. Носкова, Т. А. Паливайлова. М., 2002.
39. Воронков Л. С. Хельсинский процесс и европейская безопасность: Что дальше. М., 2012.
40. Восток-Запад: региональные подсистемы и региональные проблемы международных отношений: Учебное пособие для вузов / Под ред. А. Д. Воскресенского. – М., 2002.
41. Восточная Европа после Версаля. СПб., 2007.
42. Галака С. П. Проблема нерозповсюдження ядерної зброї у міжнародних відносинах. К., 2002.
43. Генри Э. Гитлер над Европой: Гитлер против СССР. М., 2004.
44. Горохов В. Н. История международных отношений. 1918 – 1939: Курс лекций. М., 2004.
45. Грайнер Б. Американская внешняя политика от Трумена до наших дней: Пер. с англ. М., 1986.
46. Движение неприсоединения в документах и материалах. М., 1975.
47. Дегоев В. В. Большая игра на Кавказе: История и современность. М., 2001.
48. Дегоев В. В. Кавказ и великие державы в 1829 – 1864 гг.: Политика, война, дипломатия. М., 2009.
49. Делдерфилд Р. Маршалы Наполеона. М., 2001.
50. Делдерфилд Р. Крушение империи Наполеона: 1813–1814 гг. Военно-политические хроники. М., 2001.
51. Дементьев Ю. П. Политика Франции в Индокитае и образование Индокитайского союза (1859 – 1907). М., 1975.
52. Держалюк М. Міжнародне становище України та її визвольна боротьба у 1917 – 1922 рр. К., 1998.
53. Джолл Д. Истоки Первой мировой войны: Пер. с англ. Ростов-на-Дону, 1998.
54. Дзасохов А. С. Становление и эволюция постколониального мира: Вторая половина XX в. М., 1997.
55. Дипломатия иностранных государств: Учебное пособие. М., 2004.
56. Додолев М. А. Венский конгресс в историографии XIX и XX веков. М., 2000.
57. Дубинин Ю. А. История международных отношений (1975 – 1991) / Ю. А. Дубинин, Б. Ф. Мартынов, Т. В. Юрьева. М., 2006.
58. Дымшиц А. Арабо-израильский конфликт: за кем победа? М., 2000.
59. Дэвидсон Ф. Война США во Вьетнаме (1946 – 1975): Пер. с англ. М., 2002.
60. Европа между миром и войной. 1918 – 1939. М., 1992.
61. Европейская революция 1848 г.: «Принцип национальности» в политике и идеологии. М., 2001.
62. Егорова Н. И. История холодной войны, 1945 – 1991 гг.: Учебное пособие. Владимир, 2011.
63. Жергін С. Азіатсько-Тихоокеанський регіон: історія і сучасність: Навч. посібник. К., 1993.
64. Жигалина О. И. Великобритания на Среднем Востоке: XIX – начало XX в. Анализ внешнеполитических концепций. М., 1990.
65. Заборовский Л. В. Россия, Речь Посполитая и Швеция в середине XVII в.: Из истории международных отношений в Восточной и Юго-Восточной Европе. М., 1981.
66. Иванов Д. И. Восточная Европа во внешней политике России середины XVII века. М., 2000.
67. Иванов С. М. Османская империя в мировой экономической системе (вторая половина XIX – начало XX веков). СПб., 2005.
68. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918 – 1945): Підручник. К., 2011.

69. Ивонин Ю. В. У истоков европейской дипломатии Нового времени. Минск, 1984.
70. Ивонин Ю. Е. Проблемы истории международных отношений в Новое время. Смоленск, 2002.
71. Ивонин Ю. Е. Универсализм и территориализм: Старая империя и территориальные государства Германии в раннее Новое время. 1495–1806. Т. 1. М., 2004.
72. Ивонина Л. И. Дипломатия Тридцатилетней войны: Учебное пособие / Л. И. Ивонина, А. Ю. Прокопьева. Смоленск, 1996.
73. Ивонина Л. И. Международные отношения в Европе конца XVII века и «Славная революция» в Англии 1688–1689 гг. Смоленск, 2001.
74. Ивонина Л. И. Очерки международных отношений в Европе во время становления Вестфальской системы (1648–1715). М., 2005.
75. Игнатъев П. М. Індія на шляху до лідерства в Південній Азії. Чернівці, 2006.
76. Ильинский М. Индокитай: Пепел четырех войн. М., 2000.
77. Илюхина Р. М. Лига Наций: 1919 – 1934. М., 1982.
78. Индукаева Н. С. История международных отношений 1918 – 1945 гг.: Учебное пособие. Томск, 2003.
79. История внешней политики и дипломатии США: 1775 – 1867. М., 1994.
80. История внешней политики и дипломатии США: 1867 – 1918. М., 1997.
81. История Европы с древнейших времен до наших дней. В 8 т. Т. 4: Европа Нового времени (XVII – XVIII века). М., 1994.
82. История Европы. Т. 5: От Французской революции конца XVIII в. до августа 1914 г. М., 2000.
83. История европейской интеграции, 1945 – 1994. М., 1995.
84. История Латинской Америки: 70-е годы XIX века – 1918 год. М., 1993.
85. История Латинской Америки: Доколумбова эпоха – 70-е годы XX века. М., 1991.
86. Кальвокресси П. Мировая политика после 1945 г. В 2-х кн. М., 2000.
87. Кастело А. Наполеон. М., 2004.
88. Каткова З. Д. Внешняя политика гоминьдановского правительства Китая в период антияпонской войны (1937 – 1945). М., 1978.
89. Кеймен Г. Испания: дорога к империи.: Пер. с англ. М., 2007.
90. Кенигсбергер Г. Европа раннего Нового времени. 1500–1789: Пер. с англ. М., 2006.
91. Кенкишвили С. Н. Британо-российские отношения: Восточный вопрос и Кипрская проблема (середина 50-х – начало 80-х годов XIX века). Ростов-на-Дону, 2007.
92. Кин Д. Японцы открывают Европу. 1720–1830. М., 1992.
93. Клейменова Н. Е. Версальско–Вашингтонская система международных отношений. 1918 – 1939. М., 1995.
94. Колобов О. А. Документальная история арабо-израильского конфликта / О. А. Колобов, А. А. Сергунин. Н. Новгород, 1991.
95. Кони, Ф. История Фридриха Великого. М., 1997.
96. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: історія і засади функціонування. К., 2012.
97. Корея: расчленение, война, объединение. М., 1995.
98. Косик, В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні. Париж. Нью-Йорк. Львів, 1993.
99. Костюнина Г. М. Азиатско-Тихоокеанская экономическая интеграция. М., 2002.
100. Крейе Э. Э. Политика Меттерниха: Германия в противоборстве с Наполеоном. 1799–1814: Пер. с нем. М., 2002.
101. Крушинський В. Європейський Союз: Історія і сучасність. К., 2000.
102. Крушинський В. Міжнародні відносини та світова політика: 1945 – 1980 / В. Крушинський, В. Манжола. К., 2007.
103. Лавренов С. Я. Советский Союз в локальных конфликтах / С. Я. Лавренов, И. М. Попов. М., 2003.
104. Латинская Америка в международных отношениях XX века: В 2-х т. М., 1988.

105. Левітас Ф. Друга світова війна і український вимір. К., 2011.
106. Лисичкин В. А. Третья мировая (информационно-психологическая) война / В. А. Лисичкин, Л. А. Шелепин. М., 2003.
107. Лундестад Г. Восток, Запад, Север, Юг: Основные направления мировой политики. 1945 – 1996. М., 2002.
108. Льюис Э. Без оглядки на богов: Взлет современной Индии. М., 2010.
109. Людвиг Э. Бисмарк. Биография: Пер. с нем. М., 1999.
110. Мазов С. В. Политика СССР в Западной Африке, 1956 – 1964: Неизвестные страницы холодной войны. М., 2008.
111. Маникин А. С. Конфликты и кризисы в международных отношениях: Проблемы теории и истории. М., 2001.
112. Машевський О. П. Проблема Чорноморських проток у міжнародних відносинах (1870 р. – початок 1920-х рр.). К.: "Аквілон-Плюс", 2010.
113. Медведик И. С. Международные отношения 1814 – 1914 гг. Спб., 1997.
114. Мир в XX веке / Под ред. А. О. Чубарьяна. М., 2008.
115. Мир между войнами: Избранные документы по истории международных отношений 1910 – 40-х гг. М., 1996.
116. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 1970-ті роки): Підручник / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський та ін. К., 2001.
117. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980 – 2000 роки): Підручник / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський та ін. К., 2001.
118. Многосторонняя дипломатия в годы холодной войны. М., 2008.
119. Молодяков В. Е. Несостоявшаяся ось: Берлин – Москва – Токио. М., 2008.
120. Мэхэн А. Т. Влияние морской силы на историю: 1660–1783. Спб., 2002.
121. Назария С. История международных отношений и внешней политики великих держав в новейшее время. Кишинев, 2007.
122. Наринский М. М. История международных отношений. 1945 – 1975: Учебное пособие. М., 2004.
123. Наумов А. О. Фашистский интернационал: Покорение Европы. М., 2005.
124. Нимиц Ч. Война на море. Смоленск, 1999.
125. Нольте Э. Европейская гражданская война. 1917–1945: Национал-социализм и большевизм: Пер. с нем. М., 2003.
126. Нольфо Э. Ди От истоков холодной войны до энергетического кризиса 1973 г.: Пер. с ит. Ч. 1-2. М., 2001.
127. Оглоблін О. Гетьман Іван Мазепа і Москва. К., 1994.
128. Организация Объединенных Наций: Сборник документов. М., 1991.
129. Османская империя и страны Центральной, Восточной и Юго-Восточной Европы в XVII в. Ч. 2. М., 2001.
130. Остапенко Г. Британские консерваторы и деколонизация. М., 1995.
131. От Хельсинки до Будапешта: История ОБСЕ // ОБСЕ в документах 1973 – 1994. Т. 2. М., 1996.
132. Палмер А. Бисмарк: Пер. с англ. Смоленск, 1997.
133. Первая мировая война: Пролог XX века / Отв. ред. В. Л. Мальков. М., 1998.
134. Петросян Ю. А. Османская империя.: Могущество и гибель. М., 1990.
135. Печатнов В. О. Сталин, Рузвельт, Трумен: СССР и США в 1940-х гг.: Документальные очерки. М., 2006.
136. Платто А. фон. Объединение Германии – борьба за Европу. М., 2007.
137. Подолько Е. О. Эволюция внешнеполитических концепций КНР. М., 2006.
138. Польша и Европа в XVIII веке: Международные и внутренние факторы разделов Речи Посполитой / Отв. ред. Б. В. Носов. М., 1999.
139. Рахшимир П. Ю. Князь Меттерних: Человек и политик. Пермь, 2005.
140. Региональные конфликты в Азии и Северной Африке / Под ред. А. М. Хазанова. М.,

1997.

141.Ржешевский О. А. Сталин и Черчилль. Встречи. Беседы. Дискуссии: документы, комментарии. 1941 – 1945. М., 2004.

142.Різ Д. Друга світова війна за зачиненими дверима: Сталін, нацисти і Захід: Пер. з англ. К., 2010.

143.Робертс Дж. Войны Сталина: от мировой войны до «холодной войны», 1939 – 1953. Пер. с англ. М., 2009.

144.Робинсон К. Черчилль: Пер. с англ. Ростов-на-Дону, 1997.

145.Романенко С. А. Югославия: кризис, распад, война: Образование независимых государств. М., 2000.

146.Рябинин А. Малые войны первой половины XX в.: Балканы. М., 2003.

147.Рябченко Н. П. КНР – СССР: годы конфронтации (1969 – 1982). Владивосток, 2006.

148.Сагомоян А. А. Испанский узел «холодной войны». М., 2004.

149.Саундерс Э. Сто дней Наполеона: Пер. с англ. М., 2002.

150.Сафронов В. П. СССР – США – Япония в годы «холодной войны», 1945 – 1960. М., 2003.

151.Селиванов И. Н. Внешняя политика Франции периода Пятой республики: исторические очерки. М., 1995.

152.Семичев В. Ф. Индонезия и мусульманский мир в международных отношениях XX в. (политический анализ основных тенденций). М., 2006.

153.Сидоров А. Ю. История международных отношений, 1918 – 1939 гг.: Учебник / А. Ю. Сидоров, Н. Е. Клейменова. М., 2006.

154.Смирнов А. И. Арабо-израильские войны. М., 2003.

155.Системная история международных отношений в двух томах. Том первый: События 1918 – 1945 годов / Под ред. А. Д. Богатурова. 2-е изд. М., 2007.

156.Системная история международных отношений в двух томах. Том второй: События 1945 – 2003 годов / Под ред. А. Д. Богатурова. 2-е изд. М., 2009.

157.Современные международные отношения / Под ред. А. Торкунова. М., 2001.

158.Соловійова В. Дипломатична діяльність українських національних урядів у 1917 – 1921 рр.: Монографія. К., 2006.

159.Старжинский В. С. НАТО. Организация Североатлантического Договора: история, структура, функции и задачи / В. С. Старжинский, С. В. Старжинский. Х., 2008.

160.Субтельний О. Мазепінці: Український сепаратизм на початку XVIII ст. К., 1994.

161.Сударев В. П. Взаимозависимость и конфликт интересов: США и Латинская Америка (вторая половина XX в.). М., 2000.

162.Тарле Е. В. Политика: История территориальных захватов (XV – XX века). М., 2001.

163.Троян С. С. Политическая борьба в Германии по вопросам колониальной политики (80-90-х гг.). Черновцы, 1993.

164.Трояновская М. О. Дискуссии по вопросам внешней политики в США (1775–1823). М., 2010.

165.Туполев Б. М. Германский империализм в борьбе «за место под солнцем»: Германская экспансия на Ближнем Востоке, в Восточной Африке и в районе Индийского океана в конце XIX – начале XX вв. М., 1991.

166.Тюлар, Ж. Наполеон или миф о «спасителе»: Пер. с фр. М., 1996

167. Україна в міжнародних відносинах XX століття. Львів, 2004.

168. Утеганова Д. К. ООН и Движение неприсоединения. М., 1991.

169. Уткин А. И. Вторая мировая война. М., 2003.

170. Уткин А. И. Мировая холодная война. М., 2005.

171. Федорук Я. Віленський договір 1656 року: Східноєвропейська криза і Україна в середині XVII століття. К., 2011.

172. Фенби Дж. Генералиссимус Чан Кайши и Китай, который он потерял. М., 2006.

173. Филитов А. М. «Холодная война»: Историографические дискуссии на Западе. М.,

1991.

174. Фрейзер Д. Фридрих Великий. М., 2003.
175. Фурсенко А. Адская игра (Секретная история Карибского кризиса) / А. Фурсенко, Т. Нафтали. М., 1999.
176. Хеншелл Н. Мир абсолютизма: Перемены и преемственность в развитии западноевропейской монархии раннего Нового времени: Пер. с англ. Спб., 2003.
177. Хильгрубер А. Выдающиеся политики: Отто фон Бисмарк. Меттерних: Пер. с нем. / А. Хильгрубер, А. Беглар. Ростов-на-Дону, 1998.
178. Холодная война и политика разрядки: Дискуссионные проблемы. М., 2003.
179. Цветков Г. Х. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917 – 1945 рр. К., 1997.
180. Чандлер Д. Военные кампании Наполеона: Триумф и трагедия завоевателя. М., 1999.
181. Чегуев А. К. Северо-Западный Кавказ в политике Великобритании и Османской империи в последней четверти XVIII – 60-х гг. XIX века. М., 2007.
182. Черчилль У. Вторая мировая война. В 3-х кн.: Пер. с англ. М., 1991.
183. Чухлиб Т. Гетьманы правобережной Украины в истории Центрально-Восточной Европы (1663–1713). К., 2004.
184. Чухліб Т. Гетьмани і монархи: Українська держава в міжнародних відносинах 1648–1714 рр. Вид. 2-е, допов. К., 2005.
185. Чухліб Т. Переяслав 1654 року та проблема міжнародного утвердження українського гетьманату. К., 2003.
186. Шатохина-Мордвинцева Г. А. Внешняя политика Нидерландов. 1713–1763 гг.: Становление голландского нейтралитета. М., 1998.
187. Шеремет В. И. Империя в огне: Сто лет войн и реформ Блистательной Порты на Балканах и Ближнем Востоке. М., 1994.
188. Шиллинг Х. Становление европейских государств раннего Нового времени и формирование политической системы их взаимоотношений как системы держав современной Европы: Россия, Польша, Германия в европейской и мировой политике XVI–XX вв. М., 2002.
189. Ширер У. Взлет и падение Третьего рейха: В 2-х т.: Пер. с англ. М., 1992.
190. Ширер У. Крах нацистской империи: Пер. с англ. М., 1999.
191. Широкоград А. Русско-турецкие войны: 1676–1918 гг. М., 2008.
192. Шталь А. В. Малые войны 1920 – 1930-х годов. М., 2003.
193. Юнгблуд, В. Т. Эра Рузвельта: дипломаты и дипломатия. Спб., 1996.
194. Эйри, О. Реставрация Стюартов и Людовик XIV: От Вестфальского до Нимвегенского мира. М., 2008.
195. Эпоха наполеоновских войн: Люди, события, идеи. М., 2005.
196. Яковлев, Н. Н. Европа накануне Семилетней войны. М., 1997.
197. Crump L. The Warsaw Pact Reconsidered. International relations in Eastern Europe, 1955–69. New York, 2015.
198. Dailey A., Williamson D. G. Peacemaking, peacekeeping – international relations 1918–36. London. 2012.
199. Eilam E. Israel, the Arabs and Iran. International Relations and Status Quo, 2011–2016. New York, 2018.
200. Gaddis J. L. We Now Know. Rethinking Cold War. Oxford, 1997.
201. Holthaus L. Pluralist Democracy in International Relations. Palgrave Macmillan. 2018.
202. Percy S. Mercenaries: The History of a Norm in International Relations. New York. 2007.
203. Wilson P. The Economic Factor in International Relations: A Brief Introduction, London. 2002.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Асоціація держав Південно-Східної Азії: <http://www.aseansec.org>
 Європейський суд з прав людини: <http://www.echr.coe.int/echr/>

Офіційний сайт Європейського Союзу: <http://europa.eu/>
 Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду:
<http://www.imf.org/external/index.htm>
 Офіційний сайт Міжнародного кримінального суду: <https://www.icc-cpi.int/>
 Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду: <https://www.imf.org/ru/Home>
 Офіційний сайт Північноатлантичного альянсу (НАТО):
<https://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm>.
 Офіційний сайт Організації з безпеки та співробітництва в Європі:
<http://www.osce.org/>.
 Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй: <https://www.un.org/ru/>
 Офіційний сайт Ради Європи <http://www.coe.int/>
 Офіційний сайт Світової організації торгівлі: <http://www.wto.org/>.
 Сайт національного архіву Великої Британії:
<https://www.nationalarchives.gov.uk/>
 Сайт парламенту Великої Британії: <https://www.theyworkforyou.com/>
 Сайт Державного департаменту США, розділ історія: <https://history.state.gov/>
 Сайт Міністерства закордонних справ Китайської народної республіки:
https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/
 1914-1918-online. International Encyclopedia of the First World War":
<https://encyclopedia.1914-1918-online.net/home.html>
 Youtube: <https://www.youtube.com/>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію).

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться заняття за посиланням:

(<https://us02web.zoom.us/j/3756391294?pwd=ZGNrNGZ2dDl2TU8zYnhpWDdLeVVkdz09> , Meeting ID: 375 639 1294 . Код доступу: 5bCRa4 .

- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться до 10% практичних занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.
- дистанційно на платформі Moodle проводяться консультації, контроль самостійної роботи;
- дистанційно на платформі Moodle (<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5192>) проводяться консультації, контроль самостійної роботи, тестування.

Додаток 1.

Приклади екзаменаційних питань з курсу «Історія міжнародних відносин».

1. Поняття міжнародних відносин та держави як їхнього головного суб'єкта. Генеза та розвиток національної державності.
2. Структура та різновиди міждержавних відносин. Поява дипломатії й становлення дипломатичної служби.

3. Війна як інструмент зовнішньої політики та різновид міждержавної взаємодії.
4. Системність та підходи до періодизації міжнародних відносин. Периферійні системи та підсистеми міжнародних відносин
5. Тридцятирічна війна 1618–1648 рр.: причини та головні етапи.
6. Вестфальський мир 1648 року як точка біфуркації першої системи міжнародних відносин. Мюнстерсько-Оснабрюкський порядок.
7. Зовнішня політика Людовика XIV. Піднесення Франції в останній третині XVII ст.
8. Міжнародне значення та наслідки Славетної революції 1688-1689 рр.
9. Європейська політика Високої Порти у 1640-ві – на початку 1680-х рр.
10. «Священна ліга» versus Османська імперія: війна 1684-1699 рр. Піднесення Австрійської імперії.
11. Зовнішня політика Війська Запорізького у 1649-1653 рр. Переяславські угоди 1654 р.: інтерпретації та наслідки для української державності.
12. . Поділ України між Річчю Посполитою, Московським царством та Османською імперією у другій половині XVII ст.
13. Російсько-турецькі війни в кінці XVII ст. Боротьба Московської держави за вихід до Азовського та Чорного морів у 80-90-ті рр. XVII ст.
14. Головні райони колоніальної експансії європейських держав у другій половині XVII ст. Боротьба за Індію та країни південних морів. Феномен піратства та каперство.
15. Війна за «іспанську спадщину» 1701-1714 рр.: причини та головні театри бойових дій.
16. Вестфаль-2: Утрехтсько-Раштадтський порядок у Західній Європі. Піднесення Великої Британії.
17. Причини, головні етапи та наслідки Великої Північної війни. Ніштадтський мир 1721 р. та піднесення Росії.
18. Міжнародні відносини у Середземномор'ї та Західній Європі після Утрехтського миру. Віденський союз проти Ганноверської ліги.
19. Кристалізація пентархії. Зміна головних пріоритетів великих держав у 1720-1730-ті рр.
20. Союз «трьох чорних орлів». Війна за «польський спадок» 1733-1735(1739) рр.
21. Війна за «австрійську спадщину» 1740-1748 рр. Піднесення Пруссії та зміна міжнародної ситуації в Європі наприкінці 1740-х – у першій половині 1750-х рр.
22. Загострення англо-французького колоніального суперництва у середині XVIII ст. Семирічна війна 1756-1763 рр.
23. Еволюція та особливості Вестфальської системи міжнародних відносин після Семирічної війни (середина XVII – XVIII ст.). Поділи Речі Посполитої та ліквідація польської державності у середині 1790-х рр.
24. Європоцентризм міжнародних відносин раннього Нового часу.
25. Війна американських колоній за незалежність: міжнародний контекст.
26. Вплив Великої французької революції на міжнародні відносини. Доктрина зовнішньої політики революційної Франції.
27. Зовнішня політика Парижу за часів Наполеона. Головні етапи експансії Франції в Європі та її наслідки.
28. Історія антифранцузьких коаліцій в часи наполеонівських війн. Етапи та результати.
29. Велика європейська війна 1813-1815 рр. Перший Паризький договір та «Сто днів» Наполеона
30. Гаїтянська революція 1791-1804 рр. Початок Війни за незалежність в Іспанській Америці. Крах іспанської колоніальної системи на початку XIX ст.
31. Вплив наполеонівських війн на США. Англо-американська війна 1812-1815 рр.

32. Віденський конгрес 1814–1815 рр. Принцип легітимізму та «європейський концерт». Утворення «Священного союзу».
33. Епоха конгресів: «Священний союз» і боротьба народів Європи за самовизначення (1818–1822 рр). «Система Меттерніха».
34. Доктрина Монро та ідеологія панамериканізму. Зовнішня експансія США до середини XIX ст.
35. Зовнішньополітичні пріоритети великих країн в 1820–1840-і рр.
36. Витоки, зміст та головні аспекти «Східного питання». Британська доктрина статус-кво і позиція країн пентархії.
37. «Липнева монархія» у Франції та «європейський концерт». Зовнішня і колоніальна політика Луї Філіпа Орлеанського.
38. Європейські революції початку 30-х рр. XIX ст. і великі держави. Урегулювання бельгійської проблеми.
39. Польські повстання 1830-1831 і 1863-1864 рр. і європейська дипломатія.
40. Східна криза 1831–1833 рр. та її вплив на міжнародні відносини в Європі.
41. Революції 1848-1849 рр. і криза Віденської системи.
42. Італійське та німецьке питання в революціях 1848–1849 рр. Шлезвіг-Гольштинський конфлікт та його урегулювання.
43. Загострення російсько-французьких та російсько-турецьких відносин у кінці 1840-х – на початку 1850-х рр. Кримська війна 1853 (1854) – 1856 рр.: причини, перебіг та наслідки.
44. Паризький (Кримський) порядок у міжнародних відносинах 1856–1871 рр.
45. Перехід Англії на позицію «блискучої ізоляції». Реформа Британської імперії.
46. Зовнішня політика та колоніальна експансія Наполеона III.
47. Об'єднання Італії: головні етапи та міжнародний контекст.
48. Боротьба Австрії та Пруссії за гегемонію у німецькому союзі у 1850–1860-ті рр.
49. Франко-пруська війна 1870–1871 рр. та завершення об'єднання Німеччини.
50. Східна криза 1875–1878 рр. Берлінський конгрес.
51. Франкфуртсько-Берлінський порядок та зовнішня політика Бісмарка у 1870 – 1880-ті рр.
52. Утворення Троїстого союзу і російсько-французьке зближення наприкінці 1880-х – у 1890-ті рр.
53. Зовнішньополітичні орієнтири Вільгельма II: від «нового курсу» до «світової політики». Загострення німецько-англійських протиріч у кінці XIX – на початку XX ст.
54. Розширення Британської імперії в останній третині XIX ст.
55. Відродження Французької колоніальної імперії в останній третині XIX ст.
56. Завершення колоніального поділу світу в останній третині XIX ст. Берлінська конференція 1884–1885 рр. та розмежування в Африці.
57. «Велика гра»: територіальна та економічна експансія Російської та Британської імперій у Центральній Азії (друга половина XIX – початок XX ст.)
58. Громадянська війна 1861–1865 рр. у США та ставлення до неї європейських держав. Вашингтонський договір 1871 р.
59. Зовнішньополітичні пріоритети США в останній третині XIX ст. Доктрина Олні. Іспано-американська війна 1898 р. та її наслідки. Поправка Платта.
60. Політика панамериканізму на початку XX ст.: від доктрини «великого кийка» до «дипломатії долара».
61. Оформлення ідейно-теоретичних засад китайської дипломатії. Політика самоізоляції Цинської імперії.
62. «Відкриття» Китаю зовнішньому світу у першій половині XIX ст. «Опіумні» війни.

63. Економічне поневолення Китаю та його поділ на сфери впливу в останній третині XIX ст. Доктрина Хея.
64. Китай у міжнародних відносинах початку XX століття.
65. Самоізоляція Японії в XVII – першій половині XIX ст. та її «відкриття» зовнішньому світові.
66. «Революція (реставрація) Мейдзі» та зовнішня політика Японії у другій половині XIX ст.
67. Загострення далекосхідної проблеми у кінці XIX – на початку XX ст. Російсько-японська війна 1904–1905 рр.: причини, перебіг, міжнародні наслідки.
68. Криза Османської імперії та близькосхідний вузол міжнародних суперечок на межі XIX – XX ст. Балканські війни 1912–1913 рр. та їх наслідки.
69. Утворення Антанти й відцентрові тенденції у Троїстому союзі на початку XX ст. Формування вузла протиріч на міжнародній арені та конфлікти напередодні Першої світової війни
70. Міжнародні конференції в Гаазі та гонка озброєнь у кінці XIX – на початку XX ст.
71. Перша світова війна: причини, характер та масштаби. Проблема відповідальності за розв’язання Першої світової війни. Перша світова війна: причини, характер та масштаби.
72. Міжнародні відносини в часи Першої світової війни: боротьба за залучення до війни нейтральних країн.
73. Вступ США у Першу світову війну. «14 пунктів» Вудро Вільсона.
74. Вплив російських революцій на перебіг світової війни у 1917–1918 рр. Брестський мир та його міжнародні наслідки.
75. Поразка Німеччини та її союзників у 1918 р. Комп’єнське перемир’я.
76. Геополітичні наслідки Першої світової війни. Паризька мирна конференція та формування Версальської системи.
77. Утворення та діяльність Ліги націй.
78. Зовнішньополітична доктрина більшовиків. Радянсько-польська війна 1920 р. Ризький мир та його наслідки.
79. Міжнародні конференції у Генуї, Гаазі та Лозанні
80. Принципи самовизначення та національні аспекти Версальської системи. Мала Антанта.
81. Повоєнне урегулювання в Східній Азії. Вашингтонська конференція 1921 – 1922 рр.
82. Німецька проблема у міжнародних відносинах першої половини 1920-х рр. Локарнські угоди.
83. «Мала розрядка» другої половини 1920-х рр. Пакт Бріана – Келлога.
84. Вплив світової економічної кризи на міжнародні відносини 1929 – 1933 рр.
85. Зовнішня політика Японії та розпад Вашингтонського порядку у Тихоокеанській Азії (1931 – 1939 рр).
86. Криза Версальського порядку та проблеми європейської колективної безпеки у 1933–1935 рр. Утворення «вісі» Рим – Берлін – Токіо.
87. Демонтаж Версальської системи у 1936 – 1938 рр. Мюнхенська конференція.
88. Міжнародна політична криза 1938 – 1939 рр. Пакт Молотова – Ріббентропа та його міжнародні наслідки.
89. Початок Другої світової війни та міжнародні відносини у 1939 – 1941 рр
90. Напад нацистської Німеччини на СРСР та зміна характеру Другої світової війни.
91. Японська агресія у Східній та Південно-Східній Азії у 1939 – 1940 рр. Вступ у війну США.
92. Утворення та стосунки між членами антигітлерівської коаліції у 1941 – 1943 рр. Тегеранська конференція та її рішення.

93. Проблема Східної Європи в міжнародних відносинах 1944 – 1945 рр. Військова поразка та капітуляція Німеччини.
94. Конференція в Думбартон-Оксі та Сан-Франциско. Заснування Організації Об'єднаних Націй.
95. Війна 1941 – 1945 рр. в Азіатсько-тихоокеанському регіоні. Капітуляція Японії.
96. Геополітичні наслідки Другої світової війни. Конференції «великої трійки» в Ялті та Потсдамі. Головні риси Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин.
97. Причини, генеза та головні етапи «холодної війни». Ідеологічне обґрунтування «холодної війни». Доктрина Трумена і «доктрина Жданова».
98. Мирне врегулювання з колишніми союзниками Німеччини в Європі (1945 – 1947 рр).
99. Німецьке питання в міжнародних відносинах 1945 – 1948 рр. Перша Берлінська криза та її наслідки.
100. Військово-політична інтеграція країн Західної Європи і Північної Америки. Утворення Західного Союзу та НАТО.
101. Корейська війна 1950 – 1953 рр. та її міжнародні наслідки.
102. Особливості мирного врегулювання на Далекому Сході після Другої світової війни. Сан-Францистська система.
103. Воєнно-блокове будівництво у 40-х – 50-ті рр. XX ст. Інтеграція ФРН до НАТО та створення СЕАТО і Багдадського пакту.
104. Друга Берлінська криза та її наслідки.
105. Кубинська революція й міжнародні відносини у Західній півкулі у 1959 – 1962 рр. Карибська криза 1962 р.
106. Ескалація гонки озброєнь у 50–60-ті рр. XX ст. і перші спроби її обмеження.
107. Криза колоніалізму та перша хвиля деколонізації після Другої світової війни.
108. Палестинська проблема після Другої світової війни. Війна за незалежність Ізраїлю в 1948 – 1949 рр.
109. Суецька криза 1956 р. Доктрина Айзенговера.
110. Арабо-ізраїльські війни 1967 – 1973 рр. Кемп-девідські угоди.
111. Країни «третього світу» в міжнародних відносинах часів «холодної війни». Рух неприєднання.
112. Політика СРСР щодо країн Східної Європи в роки «холодної війни». Доктрина Брежнєва.
113. Розмивання біполярної структури світу. Китайський та французький чинники.
114. Перехід від конфронтації до розрядки міжнародної напруги у 1963 – 1968 рр.
115. Політика США щодо країн Латинської Америки: «Союз заради прогресу» і доктрина Джонсона.
116. Війна США в Індокитаї 1965 – 1973 рр. Тихоокеанська доктрина Дж. Форда.
117. «Нова східна політика» Віллі Брандта та її наслідки.
118. Розрядка міжнародної розрядки 1969 – 1979 рр.: причини, зміст, чинники зриву.
119. Гельсінський процес у 70-ті – першій половині 80-х рр. XX ст.
120. Ісламська революція 1979 р. в Ірані та радянська інтервенція до Афганістану: причини та наслідки.
121. Загострення відносин між Сходом та Заходом наприкінці 1970-х – у першій половині 1980-х рр. «Доктрина Рейгана».
122. «Нове політичне мислення» у міжнародних відносинах часів «перебудови». Радянсько-американські відносини 1985 – 1991 рр.
123. Загальноєвропейський процес у 1985 – 1990 рр. «Паризька хартія для нової Європи».
124. Ірано-іракська війна 1980 – 1988 рр. Операція «Буря в пустелі».

125. «Оксамитові» революції 1989 – 1991 рр. в Східній Європі і крах Ялтинсько-Потсдамської системи.
126. Європейські співтовариства як чинник міжнародних відносин в другій половині ХХ ст.
127. Роль Організації Об'єднаних Націй в підтриманні миру та безпеки у роки «холодної війни.»
128. Поствестфальська система: головні характеристики та актори. Брюссельсько-Вашингтонський порядок і його риси.
129. Світ в умовах глобалізації та інформаційної революції: «кінець історії» чи «конфлікт цивілізацій»? Головні виклики міжнародній безпеці у ХХІ ст.
130. Зовнішня політика США в кінці ХХ ст.
131. Розпад Югославії та Балканські війни в кінці ХХ ст.: причина, етапи та наслідки.
132. ЄС в системі міжнародних відносин наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.
133. Розширення ЄС та НАТО на Схід: причини, етапи та наслідки.
134. Взаємовідносини України та ЄС: головні етапи та сучасний стан.
135. Проблема міжнародного тероризму. Події 11 вересня 2001 року та операція США та НАТО в Афганістані.
136. Іракська кампанія США та Великої Британії та її наслідки.
137. Боротьба проти «Ісламської держави»: учасники, етапи та наслідки.
138. Зовнішня політика США за часів адміністрацій Б. Обама та Д. Трампа .
139. Ключові напрями зовнішньої політики західноєвропейських держав в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.
140. Зовнішня політика Росії в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.: від спроб співробітництва з західними країнами до конфронтації за часів В. Путіна.
141. Проблема покарання військових злочинців в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Діяльність Міжнародних трибуналів по колишній Югославії та Руанді. Римський статут та діяльність Міжнародного кримінального суду.
142. Конфлікти на пострадянському просторі в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. та спроби їх врегулювання
143. Російсько-українська війни після 2014 р.: міжнародні аспекти.
144. «Арабська весна» та її наслідки. Громадянські війни в Лівії та Сирії та інтернаціоналізація конфліктів.
145. Боротьба за нерозповсюдження ядерної зброї в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Північно-корейська та іранська атомні програми.
146. Зовнішня політика країн Латинської Америки в умовах глобалізації та регіоналізації.
147. Африканські країни в системі міжнародних відносин на сучасному етапі: вузли протиріч та спроби їх подолання.
148. Китайська зовнішня політика в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Концепція «Одна країна – дві системи» та інфраструктурний проект «Один пояс – один шлях».
149. Моделі взаємовідносин Китаю з країнами Азії, Африки та Латинської Америки.
150. Америко-китайські відносини в кінці ХХ –на початку ХХІ ст.
151. Взаємовідносини у трикутнику Китай-Пакистан-Індія. Проблеми регіональної безпеки в кінці ХХ –на початку ХХІ ст.
152. Зовнішня політика Японії в кінці ХХ –на початку ХХІ ст.
153. Україна в контексті світових інтеграційних процесів: угоди про вільну торгівлю та їх значення.
154. Специфіка інтеграційних процесів у Північній Америці.
155. Латиноамериканська інтеграція: основні регіональні інтеграційні блоки та напрями їх розвитку.

156. Регіональні економічні угруповання в Азіатсько-тихоокеанському регіоні.
157. Особливості регіональної інтеграції в Африці.
158. Інтеграційні проекти на пострадянському просторі.
159. ООН в системі міжнародних відносин в кінці XX – на початку XXI ст.
160. Трансформація та діяльність НАТО в кінці XX – на початку XXI ст.
161. Діяльність Ради Європи та ОБСЄ в кінці XX – на початку XXI ст.
162. Неурядові організації на світовій арені в кінці XX – на початку XXI ст.